

1. UVODNE NAPOMENE

Normirana primjena kodnih sustava u informacijskoj tehnologiji jedan je od glavnih problema pri pripremi i razmjeni dokumenata u klasičnom ili elektroničkom obliku.

Raspoloživi grafemi u kodnim tablicama razlikuju se baš kao i primijenjeni kodovi.

U hrvatskoj vučemo nasljeđe od prvih dana uvođenja informatičke tehnologije u našim krajevima (negdje ranih 60-tih), jer se norme za kodne sustave nisu na vrijeme usvajale a primjena je nailazila na probleme uzrokovane nesklonošću dobavljača opreme da prilagode opremu i programske proizvode posebnostima našeg jezičnog područja.

Problem svih primjena informatičkih tehnologija u Hrvatskoj proizlazi iz operativno nedefiniranog statusa primjene kodnih oblika za grafeme hrvatske abecede. Republika Hrvatska je svojim propisima načelno preuzela JUS i ISO standarde, ali time nije osigurano jednoznačno tumačenje o obvezi i načinu primjene.

Već je i prije toga na informatičkom tržištu postojao nered pri definiranju kodnih oblika i skupova. Istodobno su vrijedili JUS standardi za 7-bitni kodni sustav (JUS I.B1.002/1982) i za 8-bitni kodni sustav (JUS I.B1.013/1988). Dobavljači i proizvođači informatičke opreme sami su odlučivali koji i kakav kodni sustav će primjenjivati na isporučenoj informatičkoj opremi, što znači da kodovi dodijeljeni hrvatskim palatalima i raspored grafema na tipkovnicama nisu bili normirani.

Posljedica je takvog stanja da su korisnici informatičke tehnologije gradili svoje kolekcije podataka primjenjujući jedan od mogućih standarda (*nacionalizacija*), a nerijetko su se sami odlučivali za neke "svoje" posebne varijante. Takvo je stanje osobito došlo do izražaja nakon popularizacije osobnih računala, jer je zbog svojstava primijenjene tehnologije (PROM/EPROM tehnologija u generatorima grafema) korisnik bio "osuđen" koristiti se kodnim oblicima kakve mu je pripremio isporučitelj informatičke opreme. Često se informatička oprema isporučivala bez primijene postupaka za nacionalizaciju, pa se ovisno o dobavnom kanalu može sresti informatička oprema s američkom ili njemačkom nacionalizacijom.

Informatika i njena primjena važan su faktor pri uvođenju normiranog rada i poslovnog ponašanja, pa je zbog toga nužno da se na uredan način za Hrvatsku definira primjena kodnih oblika i skupova za primjenu u informatici.

Nepostojanje jasno definirane politike i prateće legislative o primjeni kodnih i grafemskih skupova u Hrvatskoj otežava akcije oko definiranja zajedničkog stava prema proizvođačima odnosno definiranje lokalnih primjena i normi.

Postojanje više operativno ravnopravnih ali nekompatibilnih kodnih sustava koji se primjenjuju u hrvatskoj informatici utječe na efikasnost, a znatno otežava međusobnu komunikaciju.

Hrvatski jezik i njegova abeceda poznati su, pa se trebamo truditi da dosljednom primjenom ujednačenih kodnih normi omogućimo punu interpretaciju tekstova na hrvatskom jeziku.

Problem hrvatskog jezika je samo jedan pogled na problem jer uključeni smo u svijet (CARNet, HPT Internet, ...) i moramo i pisati i primati dokumente koji mogu imati puni skup grafema.

Hrvatska informatička zajednica pokrenula je ovu akciju s punom sviješću ozbiljnosti problema i kompleksnosti pristupa i rješenja. Uz postojanje normi koje su već duže prisutne pojavljuju se već i proizvodi koji slijede suvremene principe za višejezičnu komunikaciju i "više bajtno" kodiranje (ISO 10646, Unicode).

Polazne točke ovog dokumenta su:

- Dokumentirati stanje primjene kodnih sustava u Hrvatskoj.
- Preporuke za primjene kodnih sustava.
- Prijedlog funkcija i svojstava dodatnog proizvoda kojim bi se u radnoj okolini Microsoft Windows 95 omogućila upotreba kodova i grafema po ISO 8859-2.
- Dokumentirati temeljne kodne tablice koje se primjenjuju u Hrvatskoj i predmet su preporuke.